

THE WORLD OF SCIENCE AND INNOVATION

Abstracts of II International Scientific and Practical Conference

London, United Kingdom

16-18 September 2020

London, United Kingdom

2020

UDC 001.1

The 2nd International scientific and practical conference “The world of science and innovation” (September 16-18, 2020) Cognum Publishing House, London, United Kingdom. 2020. 599 p.

ISBN 978-92-9472-197-6

The recommended citation for this publication is:

Ivanov I. Analysis of the phaunistic composition of Ukraine // The world of science and innovation. Abstracts of the 2nd International scientific and practical conference. Cognum Publishing House. London, United Kingdom. 2020. Pp. 21-27. URL: <https://sci-conf.com.ua/ii-mezhdunarodnaya-nauchno-prakticheskaya-konferentsiya-the-world-of-science-and-innovation-16-18-sentyabrya-2020-goda-london-velikobritaniya-arhiv/>.

Editor

Komarytskyy M.L.

Ph.D. in Economics, Associate Professor

Collection of scientific articles published is the scientific and practical publication, which contains scientific articles of students, graduate students, Candidates and Doctors of Sciences, research workers and practitioners from Europe, Ukraine, Russia and from neighbouring countries and beyond. The articles contain the study, reflecting the processes and changes in the structure of modern science. The collection of scientific articles is for students, postgraduate students, doctoral candidates, teachers, researchers, practitioners and people interested in the trends of modern science development.

e-mail: london@sci-conf.com.ua

homepage: <https://sci-conf.com.ua>

©2020 Scientific Publishing Center “Sci-conf.com.ua” ®

©2020 Cognum Publishing House ®

©2020 Authors of the articles

TABLE OF CONTENTS

1.	<i>Asadova F. D., Djurabekova A. T., Shmirina K. V., Igamova S. S.</i>	11
	INCIDENCE OF LUMBAR DORSOPATHIES DEPENDING ON NEUROIMAGING CHARACTERISTICS.	
2.	<i>Asadova N. S., Djurabekova A. T., Utaganova G. H., Igamova S. S.</i>	19
	PAIN SYNDROME IN CHILDREN WITH FACIAL NERVE DAMAGE.	
3.	<i>Bardus I., Lavrik V.</i>	27
	USE OF ELEMENTS OF DUAL EDUCATION TO PREPARE FUTURE ENGINEERS-PEDAGOGUES FOR TEACHING ROBOTICS.	
4.	<i>Chechelashvili M., Berikashvili L., Zedginidze S.</i>	31
	CHANGING THE PLACE AND ROLE OF CLUSTERS IN THE SYSTEM OF MODERN INTERNATIONAL ECONOMIC RELATIONS.	
5.	<i>Chunli Deng, Yanghe Luo, Melnyk O.</i>	40
	EFFECT OF HEAT MOISTURE TREATMENT ON TEXTURAL PROPERTIES OF POTATO STARCH.	
6.	<i>Fedoruk N., Fedoruk Y.</i>	45
	LACTIC ACID PRODUCT ON QUALITY INDICES OF RAW MEAT.	
7.	<i>Gaybiev A. A., Djurabekova A. T., Igamova S. S.</i>	48
	DETERMINATION OF THE EFFICIENCY OF DIABETIC POLYNEUROPATHY THERAPY.	
8.	<i>Gulieva P. I., Djurabekova A. T., Igamova S. S., Bazarova A. K.</i>	54
	DIFFERENTIATED APPROACH TO POLYMORPHISM OF TICS IN CHILDREN.	
9.	<i>Gruzieva T. S., Inshakova H. V.</i>	65
	STUDY OF ADAPTATION ISSUES OF THE ELDERLY IN SOCIETY: PRELIMINARY RESULTS.	
10.	<i>Ilaha Guliyeva Nuraddin</i>	70
	FICTION TRANSLATION AS A MEANS OF INTERCULTURAL COMMUNICATION IN AZERBAIJANI SCIENTIFIC SOCIETY.	
11.	<i>Kalynychenko T., Anoshyna M., Bilousov A., Malihon O., Parubets L., Bortnik H., Liubych V.</i>	75
	IMPACT OF NANOTECHNOLOGICALLY MODIFIED SOLUTION ON QUALITY OF DONOR RED BLOOD CELLS.	
12.	<i>Kvizhinadze N., Tchumburidze T., Gorgaslidze N., Dugashvili N., Zarkua T., Nemsitsveridze N., Nikuradze N.</i>	79
	EMOTIONAL INTELLIGENCE IN HIGH INSTITUTIONS: IMPROVING STUDENT GROWTH IN EDUCATION IN GEORGIA.	

13.	<i>Kubrish N. R., Isaeva M.</i> CONTEMPORARY FINE ART: PROBLEM OF VALUE AND NORMATIVE CRISIS.	83
14.	<i>Kurkova K.</i> UKRAINE CURRENT STATE AND PROBLEMATIC ASPECTS OF SCIENTIFIC AND TECHNOLOGICAL DEVELOPMENT.	91
15.	<i>Kovalenko N. I., Zamazii T. M., Novikova I. V.</i> ANALYSIS OF ANTIBIOTIC RESISTANCE OF STAPHYLOCOCCUS SPP., ISOLATED FROM PATIENTS WITH COMMUNITY-ACQUIRED PNEUMONIA.	95
16.	<i>Kondarevych V.</i> PREREQUISITES FOR THE INTRODUCTION OF DIGITALIZATION OF BUSINESS PROCESSES IN AGRICULTURAL ENTERPRISES.	101
17.	<i>Kocharova T., Kalia Tusharika</i> DIGITAL PROCESSING OF MEDICAL IMAGES.	108
18.	<i>Kocharova T., Kuye Adesegun Jacobs</i> DNA-NANOTECHNOLOGIES: IDEOLOGY, PROSPECTIVE APPLICATION.	113
19.	<i>Mandrighenko O. E., Demydenko T. P.</i> USE OF COMPUTER TECHNOLOGIES IN ARCHITECTURAL EDUCATIONAL DESIGN.	118
20.	<i>Marych M. V., Bagliuk G. A., Golovkova M. Y., Sytnyk I. A.</i> MECHANICAL CHARACTERISTICS OF HIGH-ENTROPY ALLOYS, BASED ON THE Ti-Cr-Fe-Ni SYSTEM, DETERMINED BY THE METHOD OF UNIAXIAL COMPRESSION.	122
21.	<i>Mihailyuk M. A.</i> INNOVATIVE REPRODUCTION OF UKRAINE'S ECONOMY IN THE PARADIGM OF GLOBAL CHALLENGES.	129
22.	<i>Mykytenko A. O.</i> ROLE OF PHAGOCYTES IN OXIDATIVE DAMAGE OF LIVER PROTEINS DURING SHORT-TERM ALCOHOLIZATION.	137
23.	<i>Niyazov Sh. T., Djurabekova A. T., Igamova S. S., Shomuradova D. S.</i> CLINICAL AND NEUROLOGICAL COURSE OF SECONDARY MENINGOENCEPHALITIS IN CHILDREN.	140
24.	<i>Osadcha Yu., Kuchmistov V., Filippova P., Kostyuk Eu.</i> THE EFFECT OF INCREASING THE LAYERING OF CAGES BATTERIES FOR KEEPING LAYING HENS ON THEIR VIABILITY AND PRODUCTIVITY.	144
25.	<i>Rusnak A., Lomonosov D.</i> THE PRIORITY DIRECTIONS FOR INTENSIFYING THE INVESTMENT PROCESS AND INCREASING THE INVESTMENT ATTRACTIVENESS OF THE REGION.	153

26.	<i>Teteruk K.</i> HUMAN CAPITAL OF ENTERPRISES AND WORLD PANDEMIC LOCKDOWN: OPPORTUNITIES OR LOSSES.	157
27.	<i>Sartipi H. N., Tkachenko E. V., Goujili Othmane</i> SURGICAL DENTAL PATHOLOGY STUDY WHILE HUMAN TYPOLOGICAL ASPECTS TAKING INTO ACCOUNT.	160
28.	<i>Shmirina K. V., Djyrabekova A. T., Vyazikova N. F.</i> BURN-OUT SYNDROME IN OFFICE WORKERS.	170
29.	<i>Sulashvili N., Beglaryan M., Sulashvili M., Kvizhinadze N., Kiknavelidze N.</i> JOB SATISFACTION PROPOSALS AND CHALLENGES OF GEORGIAN PHARMACISTS.	175
30.	<i>Sizov V. V., Slavskaya Ya. A., Alforov O. A.</i> PROBLEMS OF THE METHODOLOGY OF THE MODERN EDUCATIONAL PROCESS.	191
31.	<i>Sokolovska L., Stoyanova I.</i> HYBRID COURSE: NEW CHALLENGE OF OUR MODERN REALITY.	198
32.	<i>Voskoboinick V., Voskoboinick A., Bondar V., Goncharenko T., Kharchenko A.</i> LOADS OF GRAVITATIONAL WAVES ON THE TIDAL POWER PLANT.	205
33.	<i>Xuanxuan Qin</i> APPLICATIONS OF SESAME IN FERMENTED DRINKS.	216
34.	<i>Liu Ya., Sabadash S., Duan Z.</i> COMPARISON OF DIFFERENT HEAT PUMP DRYING CONDITIONS ON DRYING CHARACTERISTICS AND PHYSICAL PROPERTIES OF BEETROOT SLICES.	221
35.	<i>Zakharchuk O. I., Ezhned M. A., Horoshko O. M., Matushchak M. R., Sakhatska I. M.</i> THE STATE OF OXIDANT AND ANTIOXIDANT SYSTEMS OF RATS UNDER THE ARNICA MONTANA TINCTURE INFLUENCE.	229
36.	<i>Артюх-Пасюта О. В.</i> ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЗВІТУ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН ЗА МІЖНАРОДНИМИ СТАНДАРТАМИ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ.	235
37.	<i>Анісімова С. В., Рибалова О. В., Бондаренко О. О.</i> АНАЛІЗ КУРОРТНО-РЕКРЕАЦІЙНИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ.	246
38.	<i>Баранник Л. Б., Соломка Я. А.</i> ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ПРОГРЕСИВНОЇ ШКАЛИ ПОДАТКУ НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ.	255
39.	<i>Безбородих С. М.</i> КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ЯК НОВИЙ ЯКІСНИЙ СТАН ПРОФЕСІОНАЛА.	264

40.	Бондаренко Н. В. ЯК ЗБАЛАНСУВАТИ ЦИФРОВЕ Й ГУМАНІТАРНЕ В ОСВІТІ.	267
41.	Василишина Н. А. БАЙРОН У ТВОРЧОСТІ Е. ДЕЛАКРУА “ДВОЄ ФОСКАРІ”.	278
42.	Ващенко Л. С. ПРЕДМЕТНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ В ШКІЛЬНИХ ПІДРУЧНИКАХ БІОЛОГІЇ.	286
43.	Генкін А. О., Дець А. В. ФОРМУВАННЯ АКАДЕМІЧНОГО НАРОДНО- ІНСТРУМЕНТАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА ДНІПРОПЕТРОВЩИНИ: СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК.	294
44.	Гладкова В. М. ФОРМУВАННЯ УПРАВЛІНСЬКИХ КОМПЕТЕНЦІЙ МЕНЕДЖЕРА ОСВІТНЬОГО ЗАКЛАДУ.	299
45.	Григоришин Н. О. ЗОВНІШНІ ЗАГРОЗИ МОНЕТАРНІЙ БЕЗПЕЦІ ДЕРЖАВИ.	309
46.	Горох В. В., Сміянов В. А., Ясенок В. О. РЕЗУЛЬТАТИ ОЦІНКИ НАСЕЛЕННЯМ, ЯКЕ МАЄ ХВОРОБИ КРОВІ ТА КРОВОТВОРНИХ ОРГАНІВ СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ.	314
47.	Данилюк О. А., Левицький Д. В. АЛГОРИТМ РОЗРОБКИ АВТОМАТИЗОВАНОЇ СИСТЕМИ КЕРУВАННЯ ЕЛЕКТРОПРИВОДАМИ МАШИН ОФСЕТНОГО ДРУКУ.	319
48.	Дейнега В. В. ПІДГОТОВКА ТА ПРОВЕДЕННЯ НАУКОВО-ПРАКТИЧНИХ КОНФЕРЕНЦІЙ У НЕМОВНОМУ ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ.	326
49.	Дейнега В. В. СРЕДСТВА СОЗДАНИЯ «ЖИЗНЕННОЙ ПРАВДЫ» В РОМАНЕ «ПОЧЕРК ЛЕОНАРДО» ДИНЫ РУБИНОЙ.	332
50.	Дмитрук Л. І., Павлюк В. А. ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ СТУДЕНТАМ-НЕФІЛОЛОГАМ: ЛІНГВІСТИЧНИЙ ТА КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ ПІДХОДИ.	342
51.	Дуганець В. І., Ляска О. П., Чинчик І. О. МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ НАВЧАЛЬНО-ДОПОМІЖНОГО ПЕРСОНАЛУ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ.	351
52.	Залізняк Я. І. ОГЛЯД ОСНОВНИХ ЕТАПІВ ПОЛЬОВИХ ГЕОЕКОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ.	356
53.	Заяць О. І. ІНДЕКС ІНТЕГРОВАНОЇ КОНКУРЕНТНОЇ СИЛИ РСАДПЗ.	363

54.	<i>Кліш І. Й.</i> ТВОРЧА ПОСТАТЬ БОРИСА ГМИРІ В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ ВОКАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА УКРАЇНИ СЕРЕДИНИ ХХ СТОЛІТТЯ.	367
55.	<i>Ковальчук К. В.</i> НАПРЯМИ ТА ІНСТРУМЕНТИ ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОГО.	377
56.	<i>Ковальчук І. С., Гайдай І. О., Хорош О. В.</i> ПЕДАГОГІЧНІ ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ НЕМОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ.	381
57.	<i>Колмакова В. М., Патока І. В.</i> ЕКОСИСТЕМНІ ЕВРООРІЄНТИРИ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ В УМОВАХ ПОГЛИБЛЕННЯ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ.	389
58.	<i>Комаров В. О., Сендецький М. М., Сащук С. І.</i> МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ ТЕХНІЧНОГО ВИГЛЯДУ СКЛАДНИХ ТЕХНІЧНИХ СИСТЕМ ТИПУ ОБЛАДНАННЯ ДЛЯ ДІАГНОСТИКИ ТЕХНІЧНОГО СТАНУ КОНСТРУКЦІЙ ПЛАНЕРА ЛІТАЛЬНОГО АПАРАТА НА ПІДСТАВІ ПАТЕНТНОЇ ІНФОРМАЦІЇ.	393
59.	<i>Кучеренко Л. И., Хромьлева О. В., Нищенко А. Р.</i> РАЗРАБОТКА ТЕХНОЛОГИИ ПОЛУЧЕНИЯ ТАБЛЕТОК МЕТОДОМ ВЛАЖНОЙ ГРАНУЛЯЦИИ НА ОСНОВЕ L-АРГИНИНА И МОРФОЛИНИЯ ТИАЗАТАТА.	403
60.	<i>Лаухіна І. С., Паладьєва А. Ф.</i> ГРАФІЧНА ФІКСАЦІЯ УСНОГО МОВЛЕННЯ В ЕЛЕКТРОННОМУ СПІЛКУВАННІ (НА МАТЕРІАЛІ АНГЛІЙСЬКОЇ ТА ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВ).	406
61.	<i>Лисенко О. Л., Гирич С. В., Мазуркевич І. О.</i> ВВЕДЕННЯ ПРИКОРМУ ДІТЯМ З ХАРЧОВОЮ АЛЕРГІЄЮ.	415
62.	<i>Лисенко В. І., Недовізіт Ю. Ю.</i> ДИНАМІКА ЧИСЕЛЬНОСТІ ДИКОГО КАБАНА В УКРАЇНІ ТА ФАКТОРИ, ЩО ЇЇ ОБУМОВЛЮЮТЬ.	421
63.	<i>Литвинова Л. О., Гречишкіна Н. В., Донік О. М., Артемчук Л. І.</i> МЕДИКО-СОЦІАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВИХОВАНЦІВ БУДИНКІВ ДИТИНИ В УКРАЇНІ.	428
64.	<i>Марущак О. Д., Єременко Т. В., Бурлаєнко О. М.</i> СТВОРЕННЯ ДИНАМІЧНОЇ СИСТЕМИ ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ ПОЗАШКІЛЬНОГО ЗАКЛАДУ, СПРИЯТЛИВОГО ДЛЯ ВПРОВАДЖЕННЯ МЕДІАОСВІТИ	433
65.	<i>Муляр В. І.</i> ПРИРОДНЕ ПРАВО: КОНЦЕПЦІЯ ДАВНЬОГРЕЦЬКИХ СОФІСТІВ.	439

66.	<i>Нагорний В. В., Назорна Н. О., Акімова Л. С.</i> ТЮТОРСТВО В СИСТЕМІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ.	445
67.	<i>Плотнікова В. І.</i> ВИХОВНІ ФУНКЦІЇ БАТЬКА В УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ КАЗКАХ.	455
68.	<i>Поденежко Ю. В., Воробей Є. С.</i> НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ РОБОТИ «ВИЗНАЧЕННЯ ЧУТЛИВОСТІ УМОВНО-ПАТОГЕННИХ ОРГАНІЗМІВ НА ФІТОНЦИДИ ЕФІРНИХ ОЛІЙ РІЗНОГО СТУПЕНЯ АНТИСЕПТИЧНОЇ ДІЇ».	459
69.	<i>Полутін О. О.</i> ВИСОТА ЗАКЛАДАННЯ ПЕРШОЇ КВІТКИ ВІД СІМЯДОЛЬНИХ ЛИСТОЧКІВ ЗАЛЕЖНО ВІД ОСОБЛИВОСТЕЙ СОРТІВ РІЗНОЇ СЕЛЕКЦІЇ.	462
70.	<i>Потапенко М. В., Шаршонь В. Л.</i> ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ НАВЧАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ОСНОВИ АВТОМАТИКИ» В УМОВАХ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ ОСВІТИ.	465
71.	<i>Почуєва В. В.</i> СУЧАСНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ.	470
72.	<i>Пугановський О. В.</i> МОДЕЛЮВАННЯ РОБОТИ АБСОРБЦІЙНОЇ КОЛОНИ ДЛЯ ПОГЛИНАННЯ ОКСИДІВ НІТРОГЕНУ У ВИРОБНИЦТВІ НІТРАТНОЇ КИСЛОТИ.	476
73.	<i>Райха А.</i> ЖЕМЧУЖИНА АЗЕРБАЙДЖАНА ГОРОД ШЕКИ.	480
74.	<i>Свиридович С. В.</i> ИНСТИТУЦИОНАЛЬНАЯ СИСТЕМА, ОПРЕДЕЛЯЮЩАЯ РАЗВИТИЕ ЭКСПОРТНОГО ПОТЕНЦИАЛА ПРЕДПРИЯТИЙ СТРОИТЕЛЬНОГО КОМПЛЕКСА РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ.	489
75.	<i>Семинская О. О., Балакина М. Н., Осмаленая А. В.</i> БИОТЕСТИРОВАНИЕ ВОДЫ Р.ДНЕПР ДО И ПОСЛЕ ЕЕ ОБРАБОТКИ.	496
76.	<i>Слюта А. М., Дзень Н. В.</i> РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЄКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ НА УРОКАХ ГЕОГРАФІЇ В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.	500
77.	<i>Стаднік О. Ф.</i> СТЕРЕОТИПІЗАЦІЯ ГЕНДЕРНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В МУЛЬТИПЛІКАЦІЇ (НА ПРИКЛАДІ КЕЙС-СТАДІ МУЛЬТФІЛЬМУ "КОРОЛЬ ЛЕВ").	508
78.	<i>Столяренко О. В., Столяренко О. В.</i> ЄВРОПЕЙСЬКІ СТАНДАРТИ В СУЧАСНИХ ПАРАДИГМАХ РЕФОРМУВАННЯ ОСВІТИ.	513

79.	Тер-Григорьян М. Г. К ПРОБЛЕМЕ ЛИНГВИСТИЧЕСКИХ ИССЛЕДОВАНИЙ КОНЦЕПТУАЛЬНОЙ И ЯЗЫКОВОЙ КАРТИН МИРА.	524
80.	Тимофеев А. А., Ушко Н. А., Тимофеев А. А., Ярифа М. А., Серга Е. А. ГАЛЬВАНИЗМ И ГАЛЬВАНОЗ В СТОМАТОЛОГИИ.	528
81.	Федянович И. Н., Тивоненко Л. И. ОПЫТ ПРИМЕНЕНИЯ ФОРМ И МЕТОДОВ ДИСТАНЦИОННОГО ОБУЧЕНИЯ СТУДЕНТОВ МЕДИЦИНСКОГО УНИВЕРСИТЕТА.	539
82.	Халимбетов Ю. М., Юлдашев С. Ж., Мамиров В. А. РОЛЬ НАЦИОНАЛЬНЫХ ЦЕННОСТЕЙ В ФОРМИРОВАНИИ АКМЕОЛОГИЧЕСКОЙ ЖИЗНЕННОЙ ПОЗИЦИИ МОЛОДЕЖИ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАНА.	548
83.	Черній Л. В. РОЛЬ КОМУНІКАЦІЙ В МОДЕРНІЗАЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ.	555
84.	Чернега О. М. РЕПУТАЦІЙНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ТУРИСТИЧНОЇ ДЕСТИНАЦІЇ.	562
85.	Чернявская Е. А., Чекмарева Н. Г., Безденежных С. В., Присяжная М. К. ИНКЛЮЗИВНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ КАК СРЕДСТВО РЕАЛИЗАЦИИ ПОТЕНЦИАЛА ЛИЧНОСТИ СТУДЕНТА- ИНВАЛИДА.	569
86.	Швец Т. А., Швец Н. В., Швец О. В. КУЛЬТУРА МОВЛЕННЯ ЯК СПОСІБ ДОСЯГНЕННЯ ВЗАЄМОРОЗУМІННЯ МІЖ УЧАСНИКАМИ ПРОЦЕСУ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ.	575
87.	Шепітько В. І., Боруца Н. В., Григоренко А. С., Пелипенко Л. Б., Стецук Є. В., Кінаш О. В. ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ, ЯК ОДИН ІЗ МЕТОДІВ ЇХ ПРОФЕСІЙНОГО ЗРОСТАННЯ.	579
88.	Щербінська О. С., Слабкий Г. О. ЕКСПЕРТНЕ ВИЗНАЧЕННЯ ВИДІВ НАДАННЯ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ ЖІНОЧОМУ НАСЕЛЕННЮ НА ПЕРВИННОМУ РІВНІ.	584
89.	Юр'єва Л. М. ОЦІНКА ФАКТОРІВ РИЗИКУ АНОМАЛЬНОЇ ПЛАЦЕНТАЦІЇ.	593

УДК: 303.443.2, 378.1

ФОРМУВАННЯ УПРАВЛІНСЬКИХ КОМПЕТЕНЦІЙ МЕНЕДЖЕРА ОСВІТНЬОГО ЗАКЛАДУ

Гладкова Валентина Миколаївна

докт. пед. наук., професор

Київський університет імені Бориса Грінченка

м. Київ, Україна

Анотація. При розгляді особливостей професіоналізму сучасного менеджера освіти акцентовано увагу на важливості формування та подальшого розвитку професійних (управлінських) компетенцій. Наведено розроблений на підставі ретельного аналізу класифікований перелік професійних компетенцій для цієї категорії фахівців: загальні, проміжні-1 (загальні – спеціальні), спеціальні, проміжні-2 (спеціальні – індивідуальні), індивідуальні. Запропоновано розроблену на акмесинергетичних теоретичних засадах акмеологічну технологію для менеджерів освіти у формі акмеологічного тренінгу задля формування (розвитку) вибраних управлінських компетенцій.

Ключові слова: менеджер освіти, професіоналізм, професійні компетенції, акмеологічна технологія, акмеологічний тренінг.

Постановка проблеми. У ХХІ столітті менеджмент набуває особливих креативних форм і є визначальним чинником розвитку всіх сфер продуктивної людської діяльності. Менеджмент в освіті вирізняється своєю спрямованістю в майбутнє.

Сучасний керівник повинен бути здатним усе більше зосереджуватися на проблемах майбутнього. У ХХІ столітті визначився новий тип керівника – це творча, націлена на майбутнє особистість, що не лише вмє пристосовуватися до нових умов і готова до співробітництва, але й зацікавлена у нововведеннях.

Нині швидкими темпами зростає потреба у висококваліфікованих, досвідчених кадрах, які можуть відкрити нове бачення на систему сучасної освіти. Знання, розуміння, усвідомлення проблем, які виникають у процесі професійного зростання та побудови менеджерами ділової кар'єри, являють собою інтегрований потенціал для їхнього удосконалення. Цей процес базується на використанні здобутків теорії та практики світового менеджменту й адаптуванні їх до менеджменту в освіті.

Спостерігається явне протиріччя між соціальним замовленням на розвиток суб'єктивних акмеологічних детермінант суб'єктів професійної діяльності, потребою в керівниках, що володіють високою здатністю до самоініціації, самоорганізації, самоконтролю і саморозвитку, необхідністю організації системи акмеологічного сервісу для менеджерів та дефіцитом акмеологічних і педагогічних досліджень у цьому напрямі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Добігає кінця друге десятиріччя XXI століття. До сучасного керівника висуваються інші, ніж у минулому столітті, вимоги. Якщо у XX столітті цінувався, насамперед, старанний та відданий керівник, то нині йдеться про компетентність нової якості та більш високого рівня, про професійну управлінську культуру. І водночас виникає парадоксальна ситуація, коли керівник (менеджер) не володіє елементарною знанневою підготовкою щодо своєї професії, своїх обов'язків. Аж надто це стосується освітньої сфери.

Однією з умов ефективності управлінської діяльності менеджера освіти є його професіоналізм. Непрофесіоналізм в управлінні, як і в інших галузях діяльності, спричинює величезні втрати в економіці у всіх сферах, нагнітає психологічний дискомфорт, напруженість у міжособистісних та міжгрупових стосунках, конфлікти. Від рівня індивідуальної самореалізації учасників управлінського процесу залежать масштаби й успіх управлінської діяльності [1; 2; 3].

На думку сучасних дослідників [4; 5; 6], успіх управлінської діяльності менеджера визначається наявністю таких якостей: широкий кругозір,

відчуття ситуації, творче ставлення до праці, готовність до змін, професійна мобільність, прагнення до співробітництва, самомотивування та мотивування персоналу на досягнення продуктивних результатів, здатність передбачати результати професійної діяльності (антиципація), здатність та уміння ризикувати, позитивне ставлення не лише до роботи і співробітників, але й до себе, логічність мислення, здатність діяти самостійно, здатність брати на себе відповідальність та ін.

Особистість менеджера як суб'єкта професійної діяльності розглядали М. Вудкок і Д. Френсіс [7], Г.Форд [8] та ін. Л. Гітельман та О. Ісаєв розглядали таку якість менеджера, як його амбітність [9].

Сучасний керівник (менеджер освітнього закладу) не лише сумлінно виконує свої професійні обов'язки. Він у своїй професійній діяльності спрямований у майбутнє. Його професійна (управлінська) діяльність є за своєю сутністю акмеологічною.

Акмеологічна діяльність керівника – це діяльність керівника з удосконалення та розвитку власних акмеологічних здібностей та управлінської майстерності з метою підвищення ефективності управління організаційною системою (А. Деркач [10], О. Зубова [11]).

Виклад основного матеріалу. Протягом свого професійного життя менеджер, зокрема і менеджер освіти, долає такі рівні професіоналізму: початківець-стажист, адаптований виконавець, успішний виконавець, діагност-аналітик (логік), креатив-винахідник, реалізатор-упроваджувач, менеджер-вихователь, менеджер-управлінець, *менеджер-акмеолог*. Найбільше нас цікавить останній акмеологічний рівень, що являє собою характеристику досягнення суб'єктом праці високого рівня професіоналізму особистості та діяльності, сутність якої складають: наявність системних якостей менеджера як суб'єкта управлінської діяльності; соціальна відповідальність, громадянська позиція; високі особистісні та професійні стандарти; індивідуальна ресурсність (внутрішній потенціал); динамічність, мобільність, схильність до саморозвитку.

Для здійснення управлінської діяльності керівник освітнього закладу має

бути, перш за все, лідером. Тому керівник зобов'язаний постійно самоудосконалюватись та підвищувати рівень своєї професійної компетенції.

Як зазначають дослідники в галузі акмеології, розвиток професіоналізму у працівників різних професій має багато спільного, причому цьому процесу сприяють сформовані (у формі системного комплексу) акмеологічні інваріанти професіоналізму – основні властивості, якості та уміння професіонала, які забезпечують високу ефективність і стабільність діяльності незалежно від її змісту та специфіки (табл. 1). Вони проявляються також у внутрішніх спонукальних причинах, що забезпечують активний та цілеспрямований саморозвиток, реалізацію творчого потенціалу.

Таблиця 1

Акмеологічні інваріанти

<i>Загальні</i>	Сила особистості
	Розвинена антиципація
	Високий рівень самоорганізації
	Уміння приймати рішення
	Своєчасність
	Точність
	Нестандартність
	Креативність
	Ефективність
	Висока й адекватна мотивація досягнень
<i>Особливі (специфічні)</i>	Проникливість
	Соціально-перцептивна компетентність
	Комунікативність
	Комунікабельність
	Уміння чинити психологічний вплив
	Сміливість
<i>Одиничні (конкретні)</i>	Професійна мобільність
	Управлінська рефлексія
	Інтенціонально-акмеологічна спрямованість
	Рішучість у прийнятті управлінських рішень
	Професійний оптимізм

Професіоналізм сучасного менеджера містить два основні компоненти: професійні компетенції та професійні здібності (потенціал зростання). Розрізняють такі професійні компетенції: предметні, управлінські, інноваційні. Професійні здібності – це адекватна самооцінка, лідерство, здатність до

навчання, гнучкість мислення амбіційність, ініціативність. Професіоналізм менеджера визначає результати управлінської діяльності [12]

В результаті ретельного аналізу нами було здійснено загальну класифікацію професійних компетенцій менеджера освітніх установ (рис. 1).

Індивідуальні (відносини з колегами, робота над собою, самоаналіз, саморозвиток, самовдосконалення, баланс між роботою та особистим життям, здатність адекватно реагувати в екстремальних (кризових) ситуаціях (в умовах пандемії))
Проміжні 2 (спеціальні – індивідуальні) (здатність діяти за умов невизначеності, розвиток підлеглих та інших людей, почуття гумору, здатність швидко реагувати на все нове)
Спеціальні (самовладання, управління конфліктними ситуаціями, робота зі складними підлеглими, функціональні й технічні навички, навички побудови міжособистісних конструктивних відносин, здатність діяти в суперечливих умовах, творчість, відкритість, дипломатичність, стратегічність рішення)
Проміжні 1 (загальні – спеціальні) (здатність спрямовувати людей, управління інноваціями, інтелектуальний та емоційний потенціал, мотивування інших людей, організаторські здібності, широкий погляд на речі, планування, конструктивне вирішування проблем, управління процесами, організація ефективного колективу, розуміння інших людей)
Загальні (прагнення до дії, доступність для оточуючих, прагнення кар'єрного росту, турбота про підлеглих, упевненість при спілкуванні з керівництвом, керівні навички, емпатійність, креативність, своєчасне прийняття управлінських рішень, якість прийняття управлінських рішень, делегування, справедливість щодо підлеглих, підбір співробітників, інформованість, чесність та відповідальність, уміння слухати і чути, здатність приймати жорсткі управлінські рішення, організація та оцінка роботи, наполегливість, визначення пріоритетів, націленість на результат, уміння розбиратися в людях, самостійність, системний підхід, управління часом)

Рис. 1 Професійні компетенції менеджера закладу освіти

Окремо можна виділити акмеологічну компетенцію, що являє собою високий рівень володіння керівником навчального закладу стратегіями і технологіями особистісно-професійного саморозвитку та самовдосконалення

з подальшою самореалізацією в життєдіяльності. Основними компонентами акмеологічної компетенції менеджера освіти є рефлексивний, прогностичний, проєктивний, когнітивний, операційний, організаторський, комунікативний та ін. Рефлексивний компонент містить стратегії самооцінювання, самоставлення та ефективний самоконтроль у професійній (управлінській) діяльності. Проєктивний компонент характеризується стратегіями передбачати, планувати та здійснювати самоперетворювальну діяльність. Когнітивний компонент включає в себе стратегію SWOT-аналізу. Операційний компонент передбачає аналіз здатності менеджера освіти до особистісно-професійного розвитку. Організаторський компонент розкривається через самомобілізацію, самоуправління, розкриття та розвиток свого потенціалу для ефективної самореалізації у професійній діяльності. Складовими комунікативного компоненту є: перцептивне сприйняття, конструктивна взаємодія та створення зони успіху в соціальних контактах [13; 14; 15].

Формування та подальший розвиток професійних компетенцій менеджерів освіти здійснюється не лише в процесі організованого навчання, але й у ході професійного саморозвитку та самовдосконалення.

Акмесинергетичне самовдосконалення передбачає чотири процеси: самовизначення (самоаналіз та укладання аутохарактеристики), самопрогнозування (цілепокладання, антиципування можливих результатів та синергетичний професійний акмеф'ючеринг), самопідготовка (шлях формування та подальшого розвитку атрибутивних особистісно-професійних якостей менеджера освіти; до складу самопідготовки входять самоосвіта та самовиховання) та самореалізація (комбінація самовираження, самоствердження та самокорегування).

Акмесинергетичне самовдосконалення доцільно здійснювати в межах відповідної технології, що передбачає укладання індивідуальної акмеограми, авторської системи професійної діяльності як траєкторії індивідуального

саморозвитку та реалізації запланованого. Допомогти менеджеру освіти на цьому шляху може акмесинергетичне забезпечення та акмеологічний супровід.

Акмеологічні технології спрямовані на розвиток внутрішнього потенціалу, підвищення професіоналізму та адаптаційних можливостей людини. Особливості акмеологічних технологій обумовлені внутрішньою настановою суб'єкта на їх розробку та впровадження. Однією з форм реалізації таких технологій є акмеологічний тренінг, який спрямований, перш за все, на створення умов для саморозкриття його учасників і самостійного пошуку способів вирішення власних психолого-професійних проблем, на прогнозування свого особистісного і професійного розвитку, націленого на досягнення вершин (акме) на цьому шляху.

У результаті проходження базового акмеологічного тренінгу розвитку професіоналізму у фахівців формуються уміння чітко формулювати ціль та конкретизувати задачі по самовдосконаленню, досягається позитивне самосприйняття; у них знижується поріг чутливості до власних психічних процесів і станів, знімається жорсткість сценаріїв поведінки, формуються уміння керувати власними психічними станами в різних професійних (особливо екстремальних) ситуаціях, формуються уміння виразно бачити перспективи власного розвитку, прогнозувати майбутнє і не боятися цього майбутнього. Завданням кожного учасника акмеологічного тренінгу є розробка акмеограми, створення авторської програми професійного саморозвитку (самовдосконалення) та її реалізація (самореалізація учасника).

У ході акмеологічного тренінгу здійснюється діагностування (самодіагностування) компетенцій (рис. 1) щодо відповідності нормі (або надлишку, або нестачі). З усього переліку вибираються ті компетенції, над якими необхідно працювати (наприклад, реальне планування, організація праці, делегування, контроль, навчання, оптимізація, антикризова стійкість). Наступним кроком є розробка акмеограми, що містить три модулі: загально-професійна діяльність та професійне спілкування; конкретно-професійна діяльність; саморозвиток. Останній блок складає підставу для здійснення

синергетичного професійного акмеф'ючерингу (прогнозування траєкторії саморозвитку та проєктування авторської програми самопізнання, саморозвитку, самовдосконалення, самокорекції та самоконтролю. Під час тренінгових занять відбувається спілкування з коучерами.

Завершенням роботи з менеджерами освіти (як майбутніми, так і діючими) є професійна самореалізація. При цьому здійснюється постійне діагностування (самодіагностування) здобутих результатів та виконуються корегувальні дії у разі виявлення розбіжностей між здобутками і тим, що заплановане.

Після закінчення цієї роботи учасники на підсумкових конференціях обмінюються враженнями від такої роботи, аналізують труднощі, що виникають у них в процесі розробки такої програми.

Апробація викладених розробок здійснювалась при підготовці магістрів спеціальності «Управління закладом освіти». Переважна більшість із них (71%) відзначали, що той, хто пройшов таку підготовку психолого-акмеологічного проєктування, зможе допомагати у такий спосіб іншій людині в розробці її життєвої програми.

Пропонована система психолого-акмеологічного проєктування допомагає формуванню у майбутнього та удосконаленню у діючого менеджера освіти професійної компетентності, що полягає не лише у здатності ефективно виконувати функції професійної діяльності (розв'язувати типові та нестандартні проблеми і завдання, приймати управлінські рішення), але й активно, усвідомлено розвивати та шліфувати свою індивідуальність для досягнення вершин професіоналізму в управлінській діяльності.

Висновки і пропозиції. Управлінська діяльність сучасного менеджера освіти є за своєю сутністю акмеологічною, тому досягнення ним найвищого рівня професіоналізму (менеджер-акмеолог) є конче необхідним. Цьому сприяють професійні (управлінські) компетенції, процес формування яких доцільно здійснювати в межах акмеологічних технологій, найбільш результативною з яких є акмеологічний тренінг розвитку професіоналізму.

Підсумовуючи вищевикладене слід зазначити, що питання професіоналізму менеджера освітнього закладу, його компетентностей і професійних компетенцій потребують поглибленого дослідження. Перспективи подальших науково-методичних розвідок убачаються в розробці акмесинергетичних технологій професійного саморозвитку та самовдосконалення окремих категорій менеджерів освіти: керівного складу закладів дошкільної, позашкільної, вищої освіти тощо.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Ершова Р.В. Профессионализм в управлении и его психологические критерии. URL: <http://www.firstjob.ru/?ScienceView&ID=207> (20.08.2020).
2. Кощинець О.Ю. Вплив психологічних властивостей особистості на ефективність управлінської діяльності керівника. *Збірник наукових праць: філософія, соціологія, психологія*. Івано-Франківськ: «Плай», 2001. Вип. 6. Ч. 2. С. 238 – 246.
3. Шипунов В.Г., Кишкель Е.Н. Основы управленческой деятельности. Социальная психология, менеджмент. М.: Высш. шк., 2004. 327 с.
4. Деркач А.А. Акмеология: личностное и профессиональное развитие человека. Кн. 1-5. Акмеологические основы управленческой деятельности. Кн. 2. М.: РАГС, 2000. 536 с.
5. Деркач А.А. Акмеологические основы развития профессионала. М., Воронеж, 2004. 752 с.
6. Орбан-Лембрик Л.Е. Психологія професійної управлінської діяльності. *Освіта і управління*. 2005. Т. 8. № 3-4. С. 58-66.
7. Вудкок М., Фрэнсис Д. Раскрепощенный менеджер: Для руководителя-практика / Пер. с англ. М.: Дело, 1994. 320 с.
8. Форд Г. Моя жизнь, мои достижения: Пер. с англ. М.: Финансы и статистика, 1989. 206 с.
9. Гительман Л.Д., Исаев А.П. Амбициозные менеджеры: дерзость и интеллект. М.: Дело, 2004. 360 с.

10. Деркач А.А., Кузьмина Н.В. Акмеология: пути достижения профессионализма. М.: Луч, 1993. 23 с.
11. Зубова О.Н. Сущность и структура акмеологических способностей. *Акмеология*. 2003. № 4. С. 80-85.
12. Исаев А.П. Составляющие управленческого профессионализма. URL: <http://www.gitelman.ru/publications/?item=56> (21.08.2020).
13. Кузьмина Н.В. Профессионализм личности преподавателя и мастера производственного обучения профтехучилища. М.: Высш. шк., 1990. 119 с.
14. Маркова А.К. Психология профессионализма. М., 1996. 309 с.
15. Филонова Н.А. Развитие акмеологической компетенции преподавателя профессионального колледжа : дисс. ... канд. психол. наук. Тамбов, 2008. 263 с.